

Τόμοι
239

1817. — *Dictionnaire universel d'histoire et de géographie* par M. N. Bouillet. Paris, 1871, p. 1040.

16

ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ. Ἐναρκτήριος Λόγος. Λογοδοσία. Ἐπιγραφαί. Περίοδος Α'. 1873—1875. Σμύρνη.

4

ΑΘ. ΒΟΥΤΖΙΝΑΣ. Ἐπίσημος ἑφημερίς τῆς συνελεύσεως. Ἀθήνησι. 1863. τομ. Α'. Β'. Γ'. Δ'. καὶ ΣΤ'.

5

ASSOCIATION POUR L'ENCOURAGEMENT DES ETUDES GRECQUES. — *Annuaire de l'Association*, année 1874 et 1875. — *Monuments Grecs publiés par l'association*. N. 3—4.

4

ALBERT DUMONT. *Mélanges archéologiques* par A. Dumont. Paris 1873. — *Sur un poids grec trouvé en Babylone* par A. Dumont. Paris 1869. — *La population de l'Attique* par A. Dumont. — *Vases peints de la Grèce propre* par A. Dumont. Paris 1873. — *Archives des missions scientifiques et littéraires*, tom. VI. Paris. — *Revue archéologique* par A. Dumont, pièces 7.

42

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΛΕΣΒΙΟΣ. Περί ὑπάρξεως καὶ Ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ὑπὸ λογικὴν ἔποψιν, ὑπὸ Γρηγ. Λεσβίου. Ἐν Γαλαζίῳ 1875, 8ον σελ. 253.

4

278

Σημ. Ἐκ παραδρομῆς τοῦ στοιχειοθέτου δὲν ἀνεφέραμεν ὅτι ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ ὑπάρχει, πρὸς ταῖς λοιπαῖς ἑφημερίσιν, ἡ γαλλικὴ τῆς Μασσαλίας *Sémaphore* ἐκ προσφορᾶς τοῦ ἀξιοτίμου Κ. Φ. Βουτζινᾶ.

ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΑΙ.

~~~~~

Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην δημοσιεύομεν κεφάλαιά τινα χημικῶν, ὑδραυλικῶν, ἀκουστικῶν καὶ ἄλλων τερατουργημάτων, πρὸς τέρψιν τῶν τοῦ «Ὁμήρου» φιλοπούσων ἀναγνωστῶν, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν χημικῶν.

~~~~~

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΜΕΡΟΣ Α'.

ΧΗΜΙΚΑ.

Ἐκ τῆς ἱστορίας ἀποδείκνυται ὅτι οἱ μόνάρχαι καὶ οἱ ἱερεῖς, ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις, μετήρχοντο συστηματικῶς τὸ ἔργον τοῦ ἐξαπατᾶν τὸν λαόν. Ὅτε οὗτοι δὲν ἠδύναντο ἢ δὲν ἠθέλον νὰ ἰδρύσῃσι τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῶν συμφερόντων τῶν ὑπηκόων των, ἐζήτουν νὰ περιχαρακόνωνται ἐν φρουρίοις ὑπερφυσικῆς ἐνεργείας καὶ νὰ κυβερνῶσι δι' ἐξουσίας οὐρανόθεν αὐταῖς κληροδοτηθείσης. Ἴσως ὁ τρόπος οὗτος τοῦ κυβερνᾶν οὐκ ἦν ἀλλότριος πρὸς τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν δοξασίας· ἀλλ' αἱ αὐταὶ ἀπάται καὶ φενακίαι διεπράττοντο προσέτι καὶ μετὰ τὴν ἐν τῇ Δύσει καθίδρυσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Οὐ μόνον ὁ ἀπλοῦς ἱερεὺς προσεπάθει νὰ ὑπεξαίρῃ τὸ ἀργύριον, ἢ νὰ προσελκύῃ τὸ τέρας τοῦ ποιμνίου του, ἀλλὰ καὶ ἄνδρες ὑψηλῆς περιωπῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ποντίφηκες καὶ ἀρχιερεῖς, χρῆσιν ἐποιῶντο τῆς μαγικῆς ῥάβδου ἐπὶ βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων τῆς Δύσεως, ἐπὶ εὐγενῶν τε καὶ δούλων. Ἄνδρες σοφοί, οἱ τὸν βίον αὐτῶν πρὸς τὴν σπουδὴν τῆς φύσεως καὶ τῶν φυσικῶν νόμων ἀφιερῶσαντες, μετέσχον ὡσαύτως τῆς ζοφερᾶς συνωμοσίας τοῦ ἐξαπατᾶν καὶ ὑποδουλοῦν τοὺς ὁμοίους

των. Οὕτω λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος, καίτοι δυσ-
ανασχετῶν πρὸς πᾶσιν ἄλλην ὑποταγὴν,
ἐγένετο εὐπειθὲς δούλος πνευματικοῦ δε-
σποτισμοῦ καὶ ἐθελουσίως ἐδεσμεύθη δι'
ἀλύσεων ἐξ οὐρανοῦ δέθεν καταπεμφθει-
σών.

Τὸ φῶς μόνον τῆς ἐπιστήμης διεσκέ-
δασε τὸ φοβερὸν τοῦτο σκότος, καὶ ὅλως
εἰς τὴν εὐρείαν αὐτοῦ ἐπέκτασιν ὀφείλε-
ται, ὅτι οἱ ἡγεμόνες ἤρξαντο νέας πορείας,
ἥτοι τὸ νὰ βασιλεύωσι διὰ τῆς ἀγάπης
ἐπὶ τοῦ λαοῦ των, ὁ δὲ λειτουργὸς τῆς
θρησκείας νὰ μὴ ἀπαιτῇ πλέον ἄλλο
εἶδος εἰμὴ τὸ ἐμπνεόμενον ὑπὸ τῆς ἱερό-
τητος καὶ τῆς καθαρότητος τοῦ χαρακτή-
ρος αὐτοῦ.

Ὁρείλομεν νὰ θεωρῶμεν ὡς εὐτύχημα
διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅτι αἱ γνώσεις
τῶν ἀρχαίων αἰώνων ἦσαν λίαν ἐλλειπεῖς
καὶ οὕτω παρήγαγον συγκριτικῶς ὀλίγι-
στα στοιχεῖα ἀπάτης. Ὅποια τρομερὰ ἐρ-
γαλεῖα ἤθελον τεθῇ εἰς κίνησιν κατὰ τῆς
ἀνθρωπότητος διὰ τοῦ πολυειδοῦς καὶ ἱ-
σχυροῦ μηχανισμοῦ τῶν νεωτέρων ἐπι-
στημῶν!

Ἡ μυστικὴ χρῆσις τῶν ἀρχαίων ἐπιστη-
μονικῶν ἀνακαλύψεων καὶ ἐφευρέσεων ἡμ-
πόδισεν ἀναμφιβόλως πλείστας αὐτῶν τοῦ
νὰ περιέλθωσι μέχρις ἡμῶν. Ἀλλ' ὅμως
ἀρκούντως ἀπεδείχθη ὅτι ἕκαστος σχεδὸν
κλάδος μαθήσεως συνετέλεσε πρὸς αὐξή-
σιν τῶν τερατουργημάτων ἐν τῷ Μυχικῷ
προϋπολογισμῷ...

Ὁ Γάλλος Εὐσέβιος Σαλβέρτος ἐν τῷ
περιφήμῳ συγγράμματι αὐτοῦ «Περὶ Φι-
λοσοφίας τῆς Μυχίας κτλ» δικαιούται
λέγων ὅτι «ὁ ἄνθρωπος μὴ δυνάμενος νὰ
διακρίνῃ τὴν πλάνην ἢ ν' ἀνασκευάσῃ τὸ
ψεῦδος, ἐζήτησατο παρὰ τοῦ οὐρανοῦ θαυ-
μά τι, ὅπερ νὰ κατελέγχῃ τὸν κακοῦργον
καὶ νὰ ἀπολύῃ τὸν ἀθῶον, παραδίδων
οὕτω τὴν τιμὴν τῶν ὁμοίων του εἰς τὴν
ἀπόφασιν τοῦ ἱερέως, εἰς τὴν ἐπιτυχίαν
φιλοσοφικοῦ πειράματος, εἰς τὴν τύχην, ἢ
εἰς τὸν ἐπονείδιστον δόλον.» Οὕτως ἐξη-
γεῖ ὁ Σαλβέρτος τὴν εἰσαγωγὴν ἐν τῇ

κοινωνίᾳ τῆς καλουμένης Θεοδικίας. Ἐν
τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ προτιθέμεθα νὰ πε-
ριγράψωμεν λεπτομερῶς τὰ κοινότερα εἴ-
δη τῆς δίκης ταύτης καὶ νὰ ὑποδείξωμεν
τὰς ἐπὶ τούτῳ γενομένας προπαρασκευὰς
ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων πρὶν ἢ ἐπιβάλω-
σιν αὐτήν.

Ἐξ ὅλων τῶν Θεοδικιῶν ἡ τοῦ πυρός
ἐστὶν ἡ ἀρχαιοτέρα καὶ παγκόσμιος, οὕτως
εἰπεῖν. — Παρδείγματα:

4. Ἐν Ἰνδοστάν ἡ Σίτα, σύζυγος τοῦ
Ῥάμα, ἕκτης ἐνσαρκώσεως τοῦ Βισχνοῦ,
ὑπέστη τὴν δίκην στάσα ἐπὶ πυριφλέκτου
σιδήρου ὅπως ἀθωώθῃ ἐκ τῶν ἀτιμωτικῶν
ὑπονοιῶν τοῦ συζύγου τῆς. «Ἐπειδὴ οἱ πό-
δες τῆς Σίτας, λέγουν οἱ Ἰνδοὶ ἱστορικοὶ, ἦ-
σαν περιβεβλημένοι τὴν ἀθωότητα, ἡ κα-
ταφλέγουσα αὐτοὺς θερμότης ὑπῆρξε δι' αὐ-
τὴν κλίνη ἐκ ῥόδων κατεστρωμένη.»

2 Ὁ Ζωροάστρης, ἵνα ἐξελέγξῃ τοὺς
συκοφάντας του, ἐπέτρεψε νὰ χύσωσιν ἐπὶ
τοῦ σώματός του ἀναλελυμένον μόλυβδον,
καὶ οὐδεμίαν ἔπαθε βλάβην. Μήπως μετε-
χειρίσθη προφυλακτικόν τι βοήθημα; Περὶ
τούτου δὲν ἀναφέρει ἡ βιογραφία αὐτοῦ.
Ἀλλ' ἀναγινώσκομεν μόνον ὅτι, πρὶν ἢ
ὑποστῇ τὴν δίκην ταύτην, οἱ ἐχθροὶ αὐ-
τοῦ ἤλειψαν τὸ σῶμά του διὰ διαφόρων
φαρμάκων. Μήπως δ' ἐπραξάν τοῦτο ἐπὶ
σκοπῷ τοῦ νὰ καταστρέψωσι βεβίως
τὴν ἐνέργειαν τῶν ὑπ' αὐτοῦ προεπιτεθέν-
των βαλσάμων καὶ ἀφοπλίσωσιν, οὕτως εἴ-
πειν, αὐτὸν τῆς προσδοκωμένης σωτηρίας,
καίτοι ἀποτυχόντες;

3. Ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ τοῦ Σοφοκλέους
(Στλχ. 264), οἱ Θηβαῖοι οἱ κατηγορηθέν-
τες ὅτι ἐξέθαψαν τὸν νεκρὸν τοῦ Πολυ-
νεΐκου ἀνεφώνησαν:

«Ἥμεν δ' ἐτοιμοὶ καὶ μύδρους αἶρειν
χεροῖν

«Καὶ πῦρ διέρπειν, καὶ θεοὺς ὀρκωμοτεῖν
«Τὸ μήτε δρᾶσαι.» κτλ.

ἥτοι: «Εἴμεθα δ' ἐτοιμοὶ ν' ἀποδείξωμεν
τὴν ἀθωότητά μας εἴτε ἀναλαμβάνοντες
εἰς χεῖρας σιδήρον πεφυρακτωμένον, εἴτε
βαδίζοντες ἐπὶ τῶν φλογῶν.» Τὰ παρα-

δείγματα ταῦτα ἀρκούσιν ἵνα καταδείξω-
σιν ὅτι ἡ τε Θεοδικία καὶ τὸ ἀπόκρυφον
τοῦ ὑποστῆναι αὐτὴν ἦσαν γνωστὰ παρὰ
διαφόροις ἔθνεσι τῆς ἀρχαιότητος.

Πρὶν δ' ἢ προβῶμεν καὶ εἰς τὰ λοιπὰ
παραδείγματα τῆς φοβερᾶς ταύτης δίκης,
τὰ λαβόντα χώραν μετὰ τὴν καθίδρυσιν
τοῦ Χριστιανισμοῦ, προσθέτομεν ὅτι ἐν ταῖς
Καθολικαῖς πόλεσιν ἡ ἀθωοτικὴ αὕτη δί-
κη ἐπεδύλλετο κυρίως εἰς ὑποκείμενα ἀ-
δυνάτου κράσεως, ἀνίκανα τῆς χρήσεως
τῶν ὕπλων καὶ ἰδίως εἰς μοναχοὺς καὶ ἐκ-
κλησιαστικούς, εἰς οὓς δὲν ἐπετρέπετο τὸ
μονομαχεῖν. Ἡ διὰ τοῦ πυρός Θεοδικία δι-
εξήγετο λοιπὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τὴν
ἐπίβλεψιν τοῦ κλήρου· λειτουργία συγ-
χρόνως ἐψάλλετο καὶ ὁ τε σίδηρος καὶ τὸ
θῦμα ἐρραντίζοντο διὰ τοῦ ἁγιασμοῦ. Αἱ
προπαρασκευαί ὡσαύτως ἐγίνοντο ὑπὸ τὴν
διεύθυνσιν τῶν ἱερέων. Ὁ κατηγορούμενος
ᾧφειλε νὰ διαμένῃ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ
τρεῖς νύκτας ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν αὐτῶν καὶ
πρὸ τῆς δίκης καὶ μετ' αὐτήν· ἵνα δ' ἐμ-
ποδίσωσι δῆθεν αὐτὸν τοῦ προετοιμάσαι
τὰς χεῖράς του διὰ τῆς τέχνης καὶ ἐξασφα-
λίσωσι τὴν ἐκθασιν τῆς δίκης, αἱ χεῖρές
του περιεκαλύπτοντο καὶ ἐσφραγίζοντο
τρεῖς ἡμέρας, τὰς τε πρὸ τῆς ἐπαφῆς
τοῦ πυρός καὶ τὰς μετ' αὐτήν. Πιθανολο-
γεῖται ὅθεν ὅτι, κατὰ μὲν τὰς πρώτας
τρεῖς ἡμέρας προφυλακτικὸν τι φάρμα-
κον ἐπετίθετο εἰς τοὺς μέλλοντας ἀθωω-
θῆναι, αἱ δ' ἐπόμεναι τρεῖς ἀπητοῦντο ὅ-
πως ἐπαναφέρωσι τὰς χεῖρας εἰς τὴν φυ-
σικὴν αὐτῶν κατὰστασιν.

4. Ὁ Σιμπλίκιος ἀνέβη εἰς τὸν Παπι-
κὸν θρόνον τὸ 497 μ. Χ. Οὗτος εἶχε προ-
λαβόντως νυμφευθῆ, ἀλλὰ διεζεύχθη ἀπὸ
τῆς συζύγου του, καίτοι αὕτη κατέχει
μετ' αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ περιστατικὸν
τοῦτο ἐπέφερεν ὑπονοίας, ἡ γυνὴ κατεπί-
σθη ὅπως ἀποδείξῃ τὴν ἀθωότητά της
διὰ τῆς δίκης τοῦ πυρός· πρὸς τοῦτο δ'
ἐξελέξατο ἡμέραν τινὰ ἑορτῆς, καὶ, ἐπὶ
παρουσίᾳ τοῦ συνηγμένου πλήθους, ἐκρά-
τησε πῦρ ἀνὰ χεῖρας, καὶ εἶτα ἔρριψεν

αὐτὸ ἐπὶ τῶν φορεμάτων της χάρις τὸ
παράπαν νὰ βλαφθοῦν. Ἐπέρριψε δ' ἐκ
τοῦ αὐτοῦ πυρός καὶ ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων
τοῦ συζύγου της μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἀποτελέ-
σματος, προειποῦσα αὐτῷ τάδε: «Δέχθη-
τι τὸ πῦρ τοῦτο ὅπερ δὲν θὰ καύσῃ, ἵνα
παισθῶσιν οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ὅτι αἱ ἡμέτεραι
καρδίαι τοσοῦτω εἰσὶν ἀπρόσιτοι τῷ πυ-
ρὶ τῆς συζυγικῆς συνομιλίας, ὅσῳ καὶ τὰ
ἡμέτερα φορέματα τῇ τῶν φλεγόντων τού-
των ἀνθρώκων ἐνεργείᾳ.» Τὸ φαινόμενον
τοῦτο θαῦμα ἐξέπληξεν ἅπαντας τοὺς θε-
ατὰς καὶ ὅλως κατεσίγασε τοὺς συκο-
φάντας.

5. Τὸ 1047 μ. Χ., ὁ Χαρόλδος, διτ-
τοχυριζόμενος ὅτι εἶναι υἱὸς τοῦ Μάγνου,
βασιλέως τῆς Νορβηγίας, καὶ ὡς τοιοῦτος
ἀπαιτῶν τὴν εἰς τὸν θρόνον διαδοχὴν, προσ-
ετάχθη ν' ἀποδείξῃ τὸ ἀληθὲς τῆς ἀξιω-
σεώς του διὰ τοῦ πυρός. Ὑπέστη τὴν ποι-
νὴν καὶ ἐβάδισεν ἐπὶ πεπυρακτωμένου σι-
δήρου λίαν ἀβλαβῶς.

6. Τὸ 1340, ἡ ἀκόλουθος δίκη ἔλαβε
χώραν ἐν Διδυμοτείχῳ τῆς Θράκης. Γυνή
τις διετάχθη ὑπὸ τοῦ συζύγου της ἵνα ὑ-
ποστῇ τὴν διὰ πυρός Θεοδικίαν, ὅπως ἀ-
παλλαχθῇ τῶν ἐπιβαρυνουσῶν αὐτὴν ἀ-
τιμωτικῶν ὑπονοιῶν. Καίτοι δ' ἡ γυνὴ ἐξ-
ωμολογήσατο τῷ ἐπισκόπῳ τῆς χώρας τὸ
ἁμάρτημά της, κατὰ προτροπὴν ὅμως αὐ-
τοῦ συγκατετέθη ν' ἀναλάβῃ ἀνὰ χεῖρας
τὸν πυρίφλεκτον σίδηρον, μεθ' οὗ βαδισα-
σα τρεῖς περίξ μιᾶς καθέκλας τὸν κατέ-
θηκε τέλος ἐπ' αὐτῆς κατὰ διαταγὴν τοῦ
συζύγου της, ἡ δὲ καθέκλα ἀμέσως ἀνε-
φλέχθη. Ὁ σύζυγος οὐδόλως πλέον ἀμφέ-
βαλλε περὶ τῆς συζυγικῆς πίστεώς της.

Προβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν
ἀνωτέρω παραδειγμάτων τῶν ἐξαπατησάν-
των τοὺς θεατὰς.

Παράδ. 4. Ἡ δύναμις τοῦ περιπατεῖν
γυμνοῖς τοῖς ποσὶν ἐπὶ ἀνημμένων ἀνθρώκων
ἢ πεπυρακτωμένου σιδήρου ἀποδίδεται ὑπὸ
τοῦ Beckmann εἰς τὸ ὅτι ἡ ἐπίδερμις τοῦ
πέλματος τῶν ποδῶν καθίστατο προηγυ-
μένως τυλώδης καὶ σκληρὰ, ὥστε τὰ νεῦρα

νὰ προφυλάττωνται κατὰ πάσης βλάβης ἣν οἱ ἄνθρωποι ἢ ὁ σίδηρος ἤθελον ἄλλως ἐπιφέρει εἰς αὐτά. Πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν λόγων του ἀναφέρει καὶ τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον. « Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1765, ὅτε ἐπεσκέφθην τὰ σιδηουργεῖα τῆς Ἀβεστάτης, εἰς τῶν ἐργατῶν ἐπὶ χρηματικῇ ἀμοιβῇ ἔλαβεν ἀναλελυμένον χαλκὸν ἐν τῇ παλάμῃ καὶ δείξας αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς τὸν ἔρριψε κατὰ τοῦ τοίχου. Τότε δὲ συσφίγγας τοὺς δακτύλους τῆς τυλώδους χειρὸς του, ἔθηκεν αὐτὴν δι' ὀλίγας στιγμὰς ὑπὸ τὴν μασχάλην, ὅπως ἐπιφέρῃ ἰδρῶτα, ὡς ἔλεγεν· εἶτα προσεγγίσας αὐτὴν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἀγγείου περιέχοντος ἀναλελυμένον χαλκὸν καὶ ἐξαφρίσας ὀλίγον ἐξ αὐτοῦ, περισκίνει ταχέως τὴν χεῖρα πρὸς ἐπίδειξιν. Ἡσθάνθημεν μόνον ὁσμὴν τινα ὁμοίαν πρὸς τὴν τοῦ καιομένου κέρατος ἢ δέρματος βοῆς, καίτοι ἡ χεῖρ οὐδὲν ἔπαθε. » Ἡ τύλωσις δ' αὕτη τοῦ δέρματος δύναται, κατὰ τὸν Beckmann, νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ συνεχοῦς ἐπιβρέγματος ἐκ θεϊκοῦ ὀξέως, ἢ διὰ σταθερᾶς καὶ συνεχοῦς ἐλαιοτριψίας τῶν ποδῶν. Προσθετέον ὅτι οἱ ἐξηττημένοι πεζοδρόμοι συσταίνουσι τοῖς πρωτοπείροις, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μακροπορείας των, νὰ σκληρύνωσι τοὺς πόδας αὐτῶν διὰ λεμενοζώμου ἢ ἄλλου τινος ὀξέως.

2. Τὸ θαῦμα τοῦτο δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἐν μέρει οὕτω πως : Ὑπάρχει εὐδιάλυτόν τι μέταλλον, μίγμα τι ἐξ ὑδραργύρου, λευκοσιδήρου καὶ βισμούθιου ὁμοιοχρώματον τῷ μολύβδῳ· τήκεται δ' ἐν τοσοῦτῳ ἑλαφρᾷ θερμοκρασίᾳ, ὥστε μικρὸν κοχλιάριον ἐκ τοῦ μετάλλου τούτου ἀναλύεται εὐκόλως ἐν ποτηρίῳ θερμοῦ τεύου. Πιθανῶς τὸ μέταλλον τοῦτο ἢ ἄλλο προσόμοιον μετεχειρίσθη ὁ Ζωροάστρης, ἀφοῦ συγχρόνως κατέστησε τὸ σῶμά του τυλώδες πρὸς μετρίαν θερμότητα δι' ἀλοιφῆς τινος. Ὁ Δόκτωρ Σεμεντίνης ἀνεκάλυψεν ὅτι διαλελυμένη τις ποσότης στίψεως προφυλάττει πᾶν μέλος, ἰσχυρῶς δι' αὐτῆς βεβρεγμένον, κατὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ πυρός· καὶ

μάλιστα ἐάν τὸ δέρμα τριφθῇ διὰ σάπωνος μετὰ τὴν ἀλειψιν τῆς στίψεως. Προστίθῃσι δ' ὅτι τὴν σκευασίαν ταύτην ἐδοκίμασεν ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ σώματος λίαν ἐπιτυχῶς.

3 καὶ 4. Ἐὰν κοινὸν πανίον διαβρεχθῇ ἐν πυκνῇ διαλύσει στίψεως, καθίσταται ἀφλεκτον. Ἡ ιδιότης αὕτη τῆς στίψεως ἦτο γνωστὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ τέχνη τοῦ ὑφαίνειν πανία ἐξ ἀμιάντου λίθου. Ὁ ἄσβεστος ἢ ἀμιάντος λίθος εἶναι ἀργυροειδὲς τι λευκὸν ὀρυκτὸν ἔχον τὴν ιδιότητα τοῦ μὴ καίεσθαι. Οἱ ἀρχαῖοι περιετύλισσον τὰ σώματα τῶν νεκρῶν εἰς σινδόνας ἐξ ἀμιάντου πρὶν ἢ κατακαύσωσιν αὐτά. Πρὸ τινων ἑτῶν ὁ ἱππότης Ἀλδίνης τοῦ Μεδιολάνου ἐξετέλεσε πλείστα πειράματα ἐπὶ πανίων τοιούτου εἶδους, οὐ μόνον πρὸς φιλοσοφικὴν τέρψιν, ἀλλὰ κυρίως πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ἡ τέχνη τοῦ ὑπερασπίζειν τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον, ἐτι δὲ καὶ ἅπαν τὸ σῶμα κατὰ τῆς ἐνεργείας διαπύρου σιδήρου καὶ αὐτοῦ τοῦ πυρός, ἀντὶ νὰ συντελῇ πρὸς ἀπάτην τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἠδύνατο νὰ χρησιμεύῃ πρὸς τὸν εὐγενέστερον σκοπὸν τοῦ διασώζειν τὴν ζωὴν καὶ ἀσφαλίζειν τὰς οἰκοδομὰς κατὰ τῶν φλογῶν. Ἐκ τῶν πειραμάτων αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἄλλοις ἀπεδείχθη ὅτι, ἂν ὁ δάκτυλος περιτυλιχθῇ πρῶτον δι' ἀμιάντου καὶ ἔπειτα διὰ λεπτοῦ σιδηροσύρματος, δύναται ἐπὶ πολλὸν χρόνον νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὴν φλόγα λυχνίας ἢ λαμπάδος πρὶν ἢ αἰσθανθῇ τὴν καύσιν τοῦ πυρός. Πυροσβέστης τις ἔχων τὴν χεῖρα ἐντὸς χειρίδος ἐξ ἀμιάντου καὶ τὴν παλάμην κεκαλυμμένην ὑπὸ ὑφάσματος τοῦ αὐτοῦ εἶδους, ἐκράτησε θαρραλέως ὄγκον διαπύρου σιδήρου, μετέφερεν αὐτὸν εἰς ἀπόστασιν 150 ποδῶν, ἤναψεν ἄχυρα δι' αὐτοῦ καὶ ἐπανήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν κάμινον. Ἐβάδισε δὲ καὶ ἐπὶ πυρεστίας τεθειμένης ἐπὶ ἀνημμένων γαιανθράκων.

5. 6. Καὶ ταῦτα εὐκόλως ἐξηγοῦνται ἐκ τῶν προλεχθέντων.

ΜΕΡΟΣ Β'.

Ἐν τῶν ἀρχαιοτάτων κατορθωμάτων τῆς μαγείας ἦτο ἡ τέχνη τοῦ ἀναπνέειν φλόγας—τέχνη καὶ νῦν ἐτι διεγείρουσα τὸν θαυμασμόν τοῦ λαοῦ. Παραδείγματα :

1. Ὁ ἐκ Συρίας Εὐνός, δοῦλος ῥωμαῖος, ὁ ἐπὶ κεφαλῇ 50,000 συνδούλων εἰσβαλὼν ἐν Σικελίᾳ καὶ κατατροπώσας πλείστους ῥωμαίους στρατηγοὺς, ἀλλ' ὅστις τέλος συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Περπέννα ὑπέστη τὸν ἀτιμωτικὸν ἐπὶ σταυροῦ θάνατον τὸ 436. π. Χ., πρὸς τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ τερατουργήμασι, διίσχυρίζετο ὅτι εἶχεν ἄμεσον συγκοινωνίαν μετὰ τῶν θεῶν· πρὸς ἐπικύρωσιν δὲ τῶν ὀπτασιῶν καὶ ὑποτιθεμένων προφητειῶν του, κατέπινεν ἐνώπιον τῶν ὀπαδῶν του φλόγας πυρός.

2. Ὁ περίφημος Ἰουδαῖος ἀγύρτης Βαρχοχέβας ἢ Σιμεὼν Βὰρ Χοεβὰς, ὁ ἀρχηγὸς τῆς τελευταίας ἀνταρσίας τῶν Ἑβραίων κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, ἀπεκάλει ἐαυτὸν Μεσσίαν, ἐφαρμόζων εἰς ἑαυτὸν τὸ λόγιον τῆς Γραφῆς « Ἰδοὺ ἐξελεύσεται ἀστὴρ ἐκ τοῦ Ἰακώβ » κτλ. Οὗτος ὡσαύτως πρὸς ὑποστήριξιν τῶν λόγων του, ἐξέβαλλε φλόγας ἐκ τοῦ στόματός του δημηγορῶν.

4. Ὁ Μάρκος, ὁ ἀρχηγὸς μιᾶς τῶν αἰρέσεων, αἵτινες κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἐκκλησίας προσεπάθουν ν' ἀναμιγνύωσι μετὰ τῶν Χριστιανικῶν δογμάτων καὶ ἐθνικὰς δοξασίας, ἐπλήρωσε τρία ποτήρια ἐκ διαφανοῦς ὕλου ἀχρωμάτου οἴνου. Ἐνῶ δὲ προσπύχετο, ὁ οἶνος τοῦ ἑνὸς ποτηρίου ἐγένετο αἱματόχρους, τοῦ δευτέρου πορφυροῦς καὶ ὁ τοῦ τρίτου κυανοῦς.

5. Ἐν τινι Αἰγυπτιακῇ ἐκκλησίᾳ ἐφαίνετο ἄλλοτε φρέαρ, οὗτινος τὸ ὕδωρ τιθέμενον ἐντὸς λαμπτήρος καθίστατο αἱματόχρουν.

6. Ἐπ' ἐσχάτων, ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ δουκὸς τοῦ Βρούνσουϊκ, ὁ καθηγητὴς *Beyruss* ὑπέσχετο ὅτι ἐν καιρῷ τοῦ γεύματος τὸ ἐνδυμὰ του θὰ γείνη ἐρυθρὸν, καὶ πρὸς ἐκ-

πληξιν τοῦ τε δουκὸς καὶ τῶν συνδαιτημόνων, ἔλαβε πρᾶγματι τὸ ῥηθὲν χρῶμα.

7. Ὁ Ἀρχέλαος, βασιλεὺς τῆς Καππαδοκίας, ὁ ὑπὸ τοῦ Σύλλα ἐν πολέμῳ ἐχμαλωτισθεὶς, ὡς συμμαχήσας μετὰ τοῦ Μιθριδάτου, λέγεται ὅτι ἀνήγειρε ξύλινον πύργον ἐν Πειραιεὶ ὅστις ἀντεῖχε κατὰ τοῦ πυρός.

8. Ἡ ἱστορία ἀναφέρει περὶ μιᾶς Ἑστιᾶδος μελλούσης ὑποστῆναι τὴν ποινὴν τὴν ὠρισμένην διὰ τὰς ἱερείας αἵτινες ἄφιναν τὸ ἱερὸν πῦρ νὰ σβεσθῇ ὅτι, ἅμα ἐφήπλωσε τὴν καλύπτραν τῆς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἀνήφθη αὐτομάτως τὸ πῦρ μετὰ λαμπροτέρας φλογός.

9. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει ὅτι ἐν τῷ ἀδύτῳ τοῦ ναοῦ *Gnathia* τὸ θυμίαμα ἤναπτεν αὐθορμήτως πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν. Ὁ δὲ Παυσανίας, ὅτι ὁ Σέλευκος, προσφέρων θυσίαν τῷ Διὶ, εἶδεν ὅτι ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τὰ ξύλα ἀνήφθησαν ἀφ' ἑαυτῶν τοῦθ' ὅπερ ἐφάνη ἀγαθὸς οἰωνὸς τοῦ μέλλοντος μεγαλείου του.

10. Ὁ Μάξιμος, ὁ διδάσκαλος τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ εἰς τὰ περὶ μαγικῆς, προσφέρων θυμίαμα τῇ Ἑκάτῃ, ἀνήγγειλεν ὅτι αἱ δᾶδες, αἱ ἐκράται εἰς χεῖρας ἢ θεᾶς, ἤθελον αὐθορμήτως ἀναφθῇ, ἡ δὲ πρόρρησις του ἀπέβη ἀληθής.

11. Οἱ Ἀθίγγανοι συνείθιζον πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὑπερφυσικῆς τῶν δυνάμεως νὰ κάμνουν ν' ἀναδίδηται φλόξ ἐκ δέσμης ἀχύρων κειμένης μετ' ἄλλων τοιοῦτων καὶ νὰ τὴν σβύνωσι κατ' ἀρέσκειαν.

12. Ἡ Δηϊάνειρα, θυγάτηρ τοῦ Οἰνέως, βασιλέως τῆς Αἰτωλίας, ὑπανδρεύθη τὸν Ἡρακλέα. Συνταξιδεύουσα δὲ μετ' αὐτοῦ, συνέβη νὰ ἐμποδισθῇ ὑπὸ τῶν ἐξωγκωμένων ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ Εὐήνου τῆς περαιτέρω πορείας τῆς. Ὁ Ἡρακλῆς τὴν παρέδωκε τότε τῷ Κενταύρῳ Νέσσῳ, ἵνα τὴν μεταφέρῃ διὰ τοῦ ποταμοῦ. Ἀλλ' οὗτος ἅμα τὴν ἀπεβίβασεν εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην, ἥτις μασεν αὐτὴν διὰ τῆς βίας. Ὁ Ἡρακλῆς πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως ταύτης τὸν ἐφόνευσεν διὰ βέλους φαρμακεροῦ. Ὁ Νέσσος ἀποθνήσκων, ἐδωρήσατο τῇ Δηϊανείρᾳ ἐντὸς κοιλίου ἐκ τοῦ δηλητηριασθέντος αἵματος,

προσπειπὼν ὅτι τοῦτο ἔσεται τὸ μόνον διε-
γερτικὸν φίλτρον τῆς συζυγικῆς ἀγάπης.
Ἡ γυνὴ ἀσμένως ἐδέξατο τὸ φάρμακον. Ὁ-
τε δὲ ὁ Ἡρακλῆς ἐφάνη ἄπιστος πρὸς αὐ-
τὴν, χρίσασα δι' αὐτοῦ ἓνα χιτῶνα, τὸν ἀ-
πέσειλεν αὐτῇ διὰ τοῦ Λίχα. Ὁ Ἡρακλῆς
τὸν ἐνεδύθη, καὶ ἠτοιμάζετο νὰ προσφέρῃ
θυσίαν, ἀλλ' ἀφοῦ ἐπέθηκε τὸ πῦρ ἐπὶ τῆς
πυρᾶς τῶν θυμάτων, ἡσθάνθη τὴν ἐνέργει-
αν τοῦ φίλτρου καὶ σύσωμος κατεκάη.

13. Παρὰ ταῖς ὀχθαῖς τοῦ ποταμοῦ Βέ-
ζερ, ὁ θεὸς Βουστερίχ ἐλατρεύετο τὸ πά-
λαι ὑπὸ τῶν Τευτόνων. Τὸ ἐκ μετάλλου ἁ-
γαλμα αὐτοῦ ἦν ἐνδοθεν κοῖλον. Ὅταν δ'
ἄνθρωποι ἀνημμένοι ἐτίθεντο ἐπὶ τῆς κεφα-
λῆς του, ὕδωρ ἐξέρρεε κρουνηδὸν ἐκ τῶν ὀ-
φθαλμῶν καὶ τοῦ στόματός του. Σημεῖον
τοῦτο ἀσφαλὲς παρὰ τοῖς βαρβάροις αὐ-
τοῦ λατρευταῖς ὅτι ὁ θεὸς ἦτο παρωργι-
σμένος κατ' αὐτῶν.

14. Τὸν Αὐγούστον τοῦ 1808 ἐν ὧν
εὐρέθη ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Μητροπολιτικοῦ
ναοῦ τῆς Λισαβώνας φέρον ἐπὶ τοῦ κελύ-
φους ἐγγεγραμμένην δικαστικὴν ἀπόφασιν
καταδικάζουσιν εἰς θάνατον ἅπαντας τοὺς
Γάλλους, καίτοι οὐδὲν ἔχνος ἐφαίνετο ὅτι
ἀνθρωπίνη χεὶρ ἐνεχάραξε τὰ ψηφία.

15. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἱστορίᾳ ἀναγινώ-
σκομεν περὶ πλείστων ἐκπυρσοκροτήσεων,
αἵτινες ἐλογίσθησαν ὡς ὑπερφυσικαί. Ἐάν
π. χ. ἐρευνήσωμεν τὰ χρονικά τῆς Ἑλλά-
δος, εὐρήσομεν ὅτι οἱ ἐν Δελφοῖς ἱερεῖς
τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐχρησιμοδότησαν ὅτι ὁ θε-
ὸς ἐγίνωσκε καλῶς πῶς νὰ σώσῃ τὸν ναὸν
αὐτοῦ καὶ πραγματικῶς τὸν διέσωσεν ἐκ
τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Περσῶν, ὡς ἀκολούθως
καὶ ἐκ τῆς τῶν Γαλατῶν. Ὁ Ἡρόδοτος ἀ-
ναφέρει ὅτι οἱ ἐπιδραμόντες Πέρσαι, οἱ μὲν
ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐμ-
πιπτόντων αὐτοῖς κεραυνῶν, καὶ ὑπὸ δύο
βράχων ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ Παρνασσοῦ
ἀπορραγέντων, οἱ δὲ λοιποὶ φοβηθέντες καὶ
τραπέντες εἰς φυγὴν κατεδιώχθησαν ὑπὸ
τῶν Δελφῶν καὶ κατετροπώθησαν. (Ἡροδ.
Βιβλ. : VIII. 37—38 Ἀλλ' ἐν τούτοις ὁ
θεὸς τῶν Δελφῶν ὁ τοσούτῳ ἰσχυρὸς πρὸς

τὸ προστατεύειν τὸν ναὸν αὐτοῦ κατὰ τῶν
ξένων, οὐδόλως ἐπελήφθη τῆς διασώσεως
τῶν θησαυρῶν του ἐκ τῶν χειρῶν τῶν Φω-
κέων.

Ἡδυνάμεθα νὰ πολλαπλασιάσωμεν τοι-
αῦτα παραδείγματα, ἀλλὰ νομίζομεν καὶ
ταῦτα ἀρκοῦντα πρὸς τὸν σκοπὸν ὃν προ-
τιθέμεθα. Τὰ αὐτὰ ταῦτα φαινομενικὰ
θαύματα δύνανται νὰ ἐπαναληφθῶσιν εὖ-
χερῶς ὑπὸ παντὸς εἰδήμονος τῆς χημικῆς
ἐπιστήμης εἴτε ἀμέσως, εἴτε ἀφοῦ εἰσδύσῃ
εἰς τὸ ἀπόκρυφον καὶ ἀνακαλύψῃ τὰς ἐν-
εργούσας αἰτίας. Ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη πα-
ρέχει ὡσαύτως εὐκολίας πρὸς ἐκτέλεσιν πα-
ρομοίων φαινομένων οὐχ ἥττον πολυαρίθ-
μων καὶ οὐχ ἥττον θαυμασίων.

Προβρίνομεν ἤδη εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν
ῥηθέντων παραδειγμάτων.

Παραδ. : 1. 2. 3. Ἀγνοοῦμεν ἀκριβῶς τὰς
μεθόδους δι' ὧν τ' ἀποτελέσματα ταῦτα παρ-
ήχθησαν. Ἀλλ' ὁ ἱστορικὸς Φλῶρος μᾶς ἀνα-
φέρει ὅτι ὁ Εὐνός ἐπλήρωσε θεοῦ καὶ πυρὸς
ἐν κέλῳ καρύου τρυπημένον, καὶ κρύψας
αὐτὸ εἰς τὸ στόμα ἀνέπνευσεν ἐλαφρῶς ἐξ αὐ-
τοῦ ἐνῶ ὠμίλει. Ἡ τέχνη δ' αὕτη ἐκτελεῖ-
ται ἀπλούστερον ὑπὸ τῶν νεωτέρων θαυμα-
τουργῶν. Ἀφοῦ οὗτοι συμπεριτυλίξωσι λινά-
ριον εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματίσωσι σφαῖ-
ραν ὁμοίαν καρύῳ, ἀνάπτουσιν αὐτὴν καὶ τὴν
ἀφίνουσι νὰ καταναλωθῇ σχεδὸν ὑπὸ τοῦ
πυρὸς· τότε περιτυλίσσουσιν αὐτὴν πάλιν,
ἔτι καιομένην, διὰ λινarioῦ, καὶ οὕτω τὸ
πῦρ δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐν αὐτῇ πολὺν
χρόνον. Ἀρχόμενοι τῆς τερατουργίας τῶν,
εἰσάγουσι τὴν σφαῖραν ἐντὸς τοῦ στόμα-
τος, καὶ ἐνῶ ἀναπνέουν δι' αὐτῆς, ἡ φλόξ
ἀναζωπυροῦται, καὶ πλῆθος σπινθήρων ἐξ-
έρχονται ἐξ αὐτοῦ. Οἱ σπινθῆρες οὗτοι ἀ-
σθενεῖς ὄντες οὐδεμίαν ἐπιφέρουσι βλάβην·
ἀρκεῖ νὰ εἰσπνέουν τὸν ἀέρα διὰ τῶν ῥω-
θῶνων.

4. 5. 6. Δὲν ὑπάρχουσι χημικὰ ἀπο-
τελέσματα μᾶλλον ἐνδιαφέροντα τῶν ἀφο-
ρώντων τὰς μεταβολὰς τοῦ χρώματος τὰς
ὑπὸ τῆς ἀναμίξεως διαφόρων ῥευστῶν γι-
νομένας, καὶ τοὺς λαμπροὺς χρωματισμοὺς

ἐκ συνδυασμοῦ σωμάτων οὐδὲν ἐμφανὲς χρῶμα παρουσιαζομένων. Ἡ τέχνη τοῦ παράγειν τοιαύτας μεταβολὰς ἦτο γνωστὴ παρὰ τισι τῶν ἀρχαίων ἀγυρτῶν, προσπαθούτων, ὡς εἶδομεν, ἵνα προσλάβωσιν ὑπερφυσικόν τι κύρος ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν. Αὗται δ' οὐδεμίαν δυσχέρειαν παρέχουσι τοῖς χημικοῖς. Ὑπάρχουν πλεῖστα ρευστὰ, ὡς τινες κεχρωματισμένοι χυμοὶ φυτῶν, ταχέως μεταβάλλοντα χρῶμα ἄνευ προσθέτου τινος ὕλης· καὶ ἄλλα ἐφ' ὧν διὰ τινος σκευασίας ἐπιφέρεται ἡ προσδοκωμένη τοῦ χρώματος ἀλλοίωσις. Ἄς ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα κοινόν τι πείραμα τοιοῦτου εἶδους, ἥτοι ρευστόν τι γεγόμενον πρῶτον ἐρυθροῦν νὰ μετατραπῇ ἀκολούθως εἰς κίτρινον, κυανοῦν, μαῦρον ἢ πορφυροῦν: Ἐμβρέξατε ρυκανίσματα καμπεσίου ξύλου (1) εἰς κοινὸν ὕδωρ, καὶ ὅταν τὸ ὑγρὸν ἀρκούντως κοκκινίσῃ χύσατέ το ἐντὸς φιάλης. Εἴτα λάβετε τρία ποτήρια· πλύνετε τὸ ἐν εἰς δυνατὸν ὄξος· ρίψατε εἰς τὸ δεύτερον ποσότητά τινα κοπανισμένης στίψεως, ἥτις θὰ μὲν ἀπαρατήρητος ἐὰν τὸ ποτήριον εἴχῃ προσφάτως πλυθῇ, καὶ ἀφήσατε τὸ τρίτον ὡς εἶναι. Ἐὰν τὸ ἐν τῇ φιάλῃ ἐρυθρὸν ρευστὸν χυθῇ ἐντὸς τοῦ πρώτου ποτηρίου θέλει γείνῃ ἀχυρόχρωμον προσόμοιον τῷ χρώματι Μαδερίτου οἴνου· ἐὰν ἐντὸς τοῦ δευτέρου, βαθμηδὸν μετατραπῇ εἰς μαῦρον ἀφοῦ ταραχθῇ διὰ τεμαχίου σιδηροῦ προεμβεδυμένου εἰς ὄξος· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ θέλει παρουσιάσῃ χρῶμα ἰοειδές. Ὁ Κ. Φῶγγελ, ὁ ἀναφέρων τὴν μεταβολὴν τοῦ χρώματος τοῦ ἐνδύματος τοῦ Καθηγητοῦ *Beyguss*, δὲν ἀνεκάλυψε τὸ ἀπόκρυφον· παρστηρεῖ ὁμῶς ὅτι, ἐὰν χύσωμεν ὕδωρ ἀσβέστου εἰς χυμὸν κοκκινογυλίου, θὰ σχηματίσωμεν ἄχρουν τι ὑγρὸν καὶ ὅτι ῥάκος ἐριούχου ἐμβαπτόμενον εἰς τὸ ὑγρὸν τοῦτο καὶ ταχέως ξηραίνόμενον θέ-

λει μετ' ὀλίγον κοκκινίσει διὰ μόνης τῆς ἐπαφῆς τοῦ αἵματος.

7. Ἐὰν πιστεύσωμεν τὸν ἱστορικὸν Κλαύδιον Κουαδριγάριον, ὁ πύργος οὗτος κατέστη ἄφλεκτος, διότι ὁ Ἀρχέλαος ἐφρόντισεν νὰ προεμβάψῃ εἰς στίψιν τὴν ξυλείαν ἐξ ἧς κατεσκευάσθη. Οἱ ἀρχαῖοι ἄλλως τε ἐγίνωσκον καλῶς τὴν ιδιότητα τοῦ ξύλου, τοῦ ἐκ στιπτηρίας ποτισμένου, τοῦ ἀντέχειν εἰς τὰς φλόγας ἐπὶ πολὺν χρόνον.

8. 9. 10. 11. Ἡ Ἑστιὰς ἤρκει μόνον νὰ ἐφαπλώσῃ τὴν καλύπτραν τῆς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, καὶ ἡ πυρὰ αἴρνης νὰ ἀναλάμψῃ καὶ νὰ καίῃ ζωηρότερον ἢ τὸ πρὶν· καθότι ὑπὸ τὴν προσφιλεῖ ταύτην καλύπτραν, δυνάμεθα εὐκόλως νὰ ὑποθέσωμεν κόκκον τινὰ φωσφόρου ἢ πυροφόρου πίπτοντα ἐπὶ τῶν θερμῶν εἰσέτι ἀνθράκων καὶ ἀναπληροῦντα τὴν ἐπέμβασιν τῆς θεότητος. Καὶ κατὰ συνέπειαν τῆς ὑποθέσεώς μας ταύτης, οὐδόλως πλέον συμμεριζόμεθα τὴν ἀπορίαν τοῦ Ὁρατίου περὶ τοῦ ἐν τῷ ἀδύτῳ τοῦ ναοῦ *Gnatia* γενομένου θαύματος· δυνάμεθα ὡσαύτως νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ὁ Σέλευκος τῶντι εἶδε τὸν βωμὸν αὐθορμήτως ἀναφθέντα, καὶ ὅτι ὁ Μάξιμος ἐν πλήρει πεποιθήσει ἀνεκήρυξε τὴν αὐτόματον ἀνάφλεξιν τῶν δάδων. Ἀπαντα ταῦτα εἶναι φωσφορικὰ τερατουργήματα· ὡς πρὸς τοὺς Ἀθιγγάνους, ἀναφέρωμεν ἁπλῶς ὅτι οἱ μικροὶ παῖδες ἐν Εὐρώπῃ διασκεδάζουσι τοιοιτοτρόπως ἀνάπτοντες οἰνόπνευμα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, καὶ ὅταν αἰσθανθῶσι τὴν ἐνέργειαν τῆς θερμότητος δι' ἁπλοῦ φυσήματος, διασκορπίζουν τὴν φλόγα.

12. Ἐπὶ τοῦ παραδείγματος τούτου ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα αὐτολεξεῖ τὴν περιγραφὴν αὐτῆς τῆς Δηϊανείρας περὶ τῶν πρώτων ἀποτελεσμάτων τοῦ αἵματος τοῦ Νέσου.

«Τὸ φάρμακον τοῦτ' ἄπυρον, ἀκτίνος τ' αἶ

«Θερμῆς ἄθικτον ἐν μυχοῖς σώζειν ἐμὲ,

«Ἐως ἂν ἀρτίχριστον ἀρμόσαιμί που,

«Κῆδρων τοιαῦτα· νῦν δ' ὅτ' ἦν ἐργαστέον,

(1) *Camphée*. Ἀγγλιστὶ *Logwood*. Δένδρον Ἀμερικανικῆς πατρὶδος ὀσπριοειδῶν, ἔχον τὸ ξύλον σκληρότατον καὶ παράγον καλλίστην κοκκίνην βαφὴν.

« Ἐχρισά μὲν κατ' οἶκον ἐν δόμοις κρυφῇ
 « Μαλλῶ, σπάσασα κτησίου βοτοῦ λάχνην
 « Κἄθηκα συμπτῆξας' ἀλαμπές ἡλίου
 « Κοίλῳ ζυγάστρῳ δῶρον, ὥσπερ εἶδετε
 « Ἐσῶ δ' ἀποστείχουσα, δέρκομαι φάτιν
 « Ἀφραστον, ἀξέβλητον ἀνθρώπῳ μαθεῖν.
 « Τὸ γὰρ κάταγμα τυγχάνω ῥίψασά πως
 « Τῆς οἴος, ὦ προὔχριον, ἐς μέτην φλόγα,
 « Ἀκτὶν' ἐς ἡλιώτην' ὥς δ' ἐθάλπεται,
 « Ρεῖ πᾶν ἄδηλον, καὶ κατέψηκται χθονί,
 « Μορφῇ μάλιστα' εἰκαστὸν, ὥς τε πρίονος,
 « Ἐκέρωματ' ἂν βλέψεις ἐν τομῇ ξύλου.
 « Τοιόνδε κεῖται προπετές' ἐκ δὲ γῆς ὕθεν
 « Προὔκειτ', ἀναζέουσι θρομβώδεις ἀφροὶ
 « Γλαυκῆς ὀπώρας ὥστε πρίονος ποτοῦ
 « Χυθέντος εἰς γῆν Βακχίας ἀπ' ἀμπέλου.

(Σοφοκλ. Τραχίνιαι. Πρᾶξις Δ'. 682—704.)

ἦτοι: « Ὁ Νέσσος μὲ παρήγγειλε νᾶ φυλάττω τὸ φάρμακον τοῦτο (ὅπερ ἦν τὸ ἐκ τοῦ τραύματος ῥυὲν αἷμά του) ἄθικτον ἐν τόπῳ κρυπτῷ, μακρὰν τοῦ πυρὸς καὶ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἤθελα τὸ μεταχειρισθῇ. Τοῦτο δὲ καὶ ἐπραξά. Σήμερον λοιπὸν, ὅτ' ἐχρειάσθην αὐτὸ, κόψασα μαλλίον προβάτου καὶ βάψασα ἐν τῷ φαρμάκῳ, ἔχρισά δι' αὐτοῦ κρυφίως κατ' οἶκον τὸν χιτῶνα, ὃν περιτυλλίξασα κατέθηκα ἀμέσως ἐντὸς κιβωτίου, ἵνα μὴ προσβληθῇ ὑπὸ τῆς ἡλιακῆς λάμψεως, καὶ οὕτως ἀπέστειλα αὐτὸν δῶρον τῷ Ἡρακλεῖ, ὡς εἶδετε. Ἐπειτα δ' ἔρριψα τὸ μαλλίον ἐκεῖνο, δι' οὗ ἔχρισά τὸν χιτῶνα, τυχαίως πως ἐπὶ τινος πέτρας ἐκτεθειμένης εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Τοῦτο δὲ θερμανθὲν, ὡς εἰς μέσην φλόγα, ἐτάκη αὐθορμήτως, καὶ ἔρρευσεν κατὰ γῆς, ὡς τέφρα ὁμοία τῇ μορφῇ πρὸς ῥυκανίσματα ξύλου πριονισθέντος. Ἐκ δὲ τῆς γῆς ἔνθα κατερρύνῃ ἀναζέουσι θρομβώδεις ἀτμοὶ ὡς οἱ τοῦ γλεύκους τῶν βοτρώων τῆς ἀμπέλου, ἐξ ὕψηλοῦ τινὸς μέρους ἐκχυθέντος. »

Ὁ χημικὸς, ἀναγινώσκων τὰς λεπτομερείας ταύτας, ἀπηλλαγμένος πάσης μυθολογικῆς ἀναμνήσεως, τί θέλει ἄρ' αὖ γε ἐξιχνιάσει ἐν τῷ ὑποτιθεμένῳ τούτῳ φίλτρῳ, τῷ ὑπὸ ἐκδικητικῆς χειρὸς ἐπιδοθέντι, καὶ ὅπερ,

ὡς ἐκ τῆς συστάσεως τοῦ χρώματος καὶ τινων ἄλλων ιδιοτήτων ὠνομάσθη αἷμα; Οὐδὲν ἕτερον εἰμὴ ῥευστώδη σκευασίαν φωσφόρου, ὅστις, ἀναλόγως τῶν ἀποτελούντων αὐτὸν στοιχείων, ἀνεφλέχθη αὐθορμήτως ἅμα ἐκτεθεὶς εἰς τὰς ἀκτῖνας καὶ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου. Τὸ φωσφορικὸν ἔξυγόνον καίμενον παρήγαγε τοὺς παφλάζοντας ἐκείνους ἀτμοὺς καὶ τὴν τέφραν τοῦ μαλλίου ἅτινα ἐξέπληξαν τὰ ὄμματα τῆς Διῆανειρας. Κατὰ τὸν Δόκτωρα Thompson, φωσφόρος μετὰ θειοφίου μεμιγμένος ἀποτελεῖ σῶμα φωσφοροῦχον ὅπερ διαμένει ἐν ῥευστῇ καταστάσει εἰς θερμοκρασίαν 40 βαθμῶν τοῦ θερμομέτρου Φαρενχάιτ καὶ ἀναφλέγεται εἰς τὴν τῶν 50 καὶ 77 βαθμῶν. Ἡ προσέγγισις τῆς φλογὸς, θέλει εἶπει ὁ χημικὸς, καὶ ἡ φυσικὴ θερμότης τοῦ σώματος ἀνθρώπου ἐργαζομένου πλησίον ἀνημμένης πυρᾶς θέλει ἀφεύκτως ἀποσυνθέσει, ἀνευ ὁρατῆς τινος φλογώσεως, τὸ ἐπὶ τοῦ χιτῶνος αὐτοῦ ἐπιβληθὲν φωσφοροῦχον. Τὸ μίγμα δὲ τοῦτο καυστικώτερον οὕτω γινόμενον, ἐπενεργεῖ ἐφ' ὅλων τῶν μερῶν τοῦ σώματος, ἀλλοιώνει τὸ δέρμα καὶ τὴν σάρκα καὶ διὰ δρυμυτάτων πόνων ἐπιφέρει εὖν θάνατον τοῦ ἀτυχοῦς θύματός του.

43. Τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ ἦτο κοῖλον καὶ πλήρες ὕδατος, αἱ δὲ ὀπαὶ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ στόματος ἐκλείοντο διὰ ξυλίνων σφηνῶν. Ὅτε δ' ἀνημμένοι ἀνθρακες ἐτίθεντο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὁ γινόμενος ἀτμὸς ἀπώθει τὰς σφήνας δι' ἐκρήξεως, καὶ κρουνηδὸν ἐξέρρει τὸ ἐνδοθὶ ὕδωρ μετ' αὐτοῦ.

44. Τὸ φαινόμενον τοῦτο θαῦμα ἐνεποίησε μεγίστην ἀνησυχίαν καὶ ἐκπληξιν παρὰ τοῖς Πορτογάλλοις, μεγιστοῦ οἱ ἐν τῇ χερσονήσῳ τῆς Ἰσπανίας τὴν ἐποχὴν ἐκαίνην πολεμοῦντες Γάλλοι ἀνέθηκαν ἐν ἀπάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις ἀπειράριθμα ὠὰ, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦτο ἐγγεγραμμένη ἡ ἀθωοτικὴ ἀπόφασις τῆς προτέρας δίκης. Συγχρόνως δ' ἐτοιχοκολλήθησαν εἰς τὰ κεντρικώτερα μέρη τῆς πόλεως διακηρύξεις ἐπεξηγηματικαὶ τοῦ ὑποτιθεμένου θαύματος, ὅπερ συνίστατο εἰς τὸ γράφειν ἐπὶ τοῦ κελύφους καλυ-

πτομένου προηγουμένως ὑπὸ ἐλαιώδους τι-
νος οὐσίας, καὶ εἰς τὸ ἐμβάπτειν ἀκολουθῶς
τὸ ὠδὸν καὶ κρατεῖν αὐτὸ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς
εἰς ὀξυγόνον τι ὑγρὸν. Πρὸς ἀπόδειξιν τού-
του ἀποσπῶμεν τὰ ἐπόμενα ἐκ τοῦ συγ-
γράμματος τοῦ Δόκτωρος *Hutton*, τοῦ ἐ-
πιγραφομένου « *Select amusements in Phi-
losophy and Mathematics.* »

« Ἄν θέλῃς ν' ἀναγλύψῃς σχήματα ἐπὶ
ῥαβδῶ, χάραξον ἐπὶ τοῦ κελύφους οἰκλήποτε
σχήματα δι' ἀναλελυμένου λίπους ἢ ἄλ-
λης παχείας ἐλαιώδους οὐσίας, ἀντεχούσης
πρὸς τὸ ὀξυγόνον, εἴτα ἐμβαψὼν τὸ ὠδὸν εἰς
δριμύ ὄξος, καὶ ἄφες αὐτὸ μεχρὶς τοῦ ὀ-
ξυγόνου ἀρκούντως διαφθεῖρη τὰ διαστήμα-
τα τῶν σχημάτων τὰ μὴ καλυφθέντα ὑπὸ
τοῦ λίπους ἢ τοῦ ἐλαίου. »

45. Πράδηλον καθίσταται ἐκ πλείστων
μερῶν τῆς ἀρχαίας ἱστορίας ὅτι τοῦλάχισ-
τον οὐσία τις ἐκ πυρσοκροτικῆ ἦτο γνωστὴ
ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων. Πρὸς διασάφησιν
τοῦ παραδείγματος τούτου ὀφείλομεν νὰ ὑ-
ποθέσωμεν ὅτι ἡ καταστροφὴ τῶν Περσῶν
προήλθεν ἐξ ἐκπυρτοκροτήσεως μεταλλικῶν
οὐσιῶν τεθειμένων ἐντὸς τῶν περικυκλούν-
των τὸν ναὸν βράχων. Ὑπάρχουσιν ἄλλως τε
διάφοροι οὐσῖαι ἐπίσης καταστρεπτικαί, ὡς ἡ
πυρῖτις, ἐξ ὧν τινες ἦσαν βεβαίως γνωσταί
καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Μίγματα ἐκ χλω-
ρούχου, ἰωδούχου, νάφθας, πετρελαίου, ἐ-
λαιότερεθινθίνης καὶ ἐκ πλείστων ἄλλων οὐ-
σιῶν γνωστῶν τοῖς χημικοῖς, παρόμοια
ἐκκρηκτικὰ ἀποτελέσματα δύνανται νὰ
παράσχωσι.

Περσίνοντες τὰ περὶ τῶν χημικῶν τερα-
τουργημάτων, ὀφείλομεν νὰ προσεῖπωμεν
τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις ὅτι μὲ ὅλας τὰς
προφυλάξεις, ἃς οἱ πρὸς ταῦτα ἐνδιαφερό-
μενοι ἐλάμβανον, καὶ μὲ ὅλον τὸν θαυμα-
σμόν θν διήγειρον, ἡ ἐνέργεια τῆς ἐπιστή-
μης πολλάκις ἀναφανδὸν ἀνεδείκνυτο ἐν
τοῖς τερατουργήμασιν αὐτῶν. Ὡς ἐν πα-
ραδείγματι: Ὁ Πausanias ἀναφέρει τὰ ἐ-
πόμενα ἅπερ ἐθεάσατο ἐν δυνὶ πόλεσι τῆς
Λυδίας, οἱ κάτοικοι τῶν ὁποίων ὑποταγέν-

τες τῷ Περσικῷ ζυγῷ, ἠσπάσθησαν συνάμα
καὶ τὸ ὀρήσκειμα τῶν Μάγων.

« Καὶ ἄλλο ἐν Λυδίᾳ θεασάμενος οἶδα
» διάφορον μὲν θαῦμα... Ἔστι γὰρ Λυδοῖς
» ἐπὶ κλησὶν Περσικοῖς ἱερὰ ἔντε Ἱεροκαίσα-
» ρεῖα καλουμένη πόλις καὶ ἐν Ὑπαίποις,
» ἐν ἑκατέρῳ δὲ τῶν ἱερῶν οἴκημά τι καὶ
» ἐν τῷ οἴκῳ ἐστὶν ἐπὶ βωμοῦ τέφρα.
» Χρόα δὲ οὐ κατὰ τέφραν ἐστὶν αὐτῇ τὴν
» ἄλλην· ἐσελθὼν δὲ εἰς τὸ οἶκημα ἀνὴρ
» μάγος καὶ ξύλα ἐπιφορήσας αὐτὰ ἐπὶ τὸν
» βωμόν, πρῶτα μὲν τιάραν ἐπέθετο ἐπὶ τῇ
» κεφαλῇ, δεύτερα δὲ ἐπὶ κλησὶν ὅτου δὴ
» θεῶν, ἐπάδει βάρβαρον καὶ οὐδαμῶς συνε-
» τὰ Ἑλλήσιν· ἐπάδει δὲ ἐπιλεγόμενος ἐκ
» βιβλίου· ἄνευ τε δὴ πυρὸς ἀνάγκη πάσα
» ἀρθῆναι τὰ ξύλα καὶ περιφανῆ φλόγα εἶ-
» αὐτῶν ἐκλάμψαι. »

(Πausan. Ἡλιακῶν. Α. XXVII. 3)

ἦτοι: Ἐν ταῖς Λυδικαῖς πόλεσιν Ἱεροκαί-
σαρεια καὶ Ὑπαίποις, διάφορον τι θαῦμα
ἐθεασάμην... βωμόν ἐν τῷ ἱερῷ ἑκατέρας
πόλεως· ἐπ' ἀμφοτέρων δὲ τῶν βωμῶν ἐπέ-
κειτο τέφρα οὐδὲν ὡς προσομοία τῇ συνήθει
τέφρᾳ κατὰ τὴν χρόαν. Ἐπὶ δὲ τούτων τῶν
βωμῶν οἱ μάγοι ἐπιφορήσαντες ξηρὰ ξύλα,
ἐποίησαντο ἐπὶ κλησὶν ἀγνώστου τινὸς θεοῦ,
ἐπάδοντες ἐκ βιβλίου προσευχὰς ἐν βαρβά-
ρῳ διαλέκτῳ ἀκατανοήτῳ ταῖς Ἑλλήσι καὶ
ἄνευ πυρὸς τὰ ξύλα ἀνήθησαν καὶ περιφα-
νῆς φλόξ ἐξέλαμψεν ἀμέσως ἐξ αὐτῶν. »

Τὸ ἀλλόκοτον τοῦτο χρῶμα τῆς τέφρας
τῆς πάντοτε ἐπικειμένης ἐπὶ τῶν βωμῶν
περιέκρυπτεν ἀναμφιβόλως μίγμα τι εὐρλε-
κτον ἴσως ἀπλῶς χοῦν ἐμβεβαμμένον ἐν πε-
τρελαίῳ ἢ νάφθᾳ. Οἱ δὲ Μάγοι ἐπιτιθέντες
τὰ ξύλα, πιθανῶς ἔρριψαν συγχρόνως, κρυφίῳ
τῷ τρόπῳ κόκκους τινὰς πυροφόρου (1) ἔ-
χοντος τὴν ιδιότητα τοῦ ἀνάπτειν διὰ τῆς
ἐλαχίστης θλίψεως. Διαρκούσης δὲ τῆς ἐπω-
δῆς τῶν μάγων ἐπῆλθεν ἡ ἀνάφλεξις.

(Ἀκολουθεῖ.) Ἑμ. Γιαρρακόπουλος.

(1) Πυροφόρον ἢ Πυρφόρον. Χημικὴ τις
οὐσία συγκειμένη ἐκ στιπτηρίας καὶ ἀμύλου
εἰς ἄσβεστον μεταβαλλομένων.